

Zhrnutie Cestovnej mapy budovania administratívnych kapacít pre 2020+

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR pripravilo strategický dokument Cestovná mapa budovania administratívnych kapacít pre 2020+, ktorý reflektuje na silné a slabé stránky implementácie EÚ fondov v programovom období (PO) 2014-2020 prijatím preventívnych opatrení zameraných na posilnenie administratívnych kapacít všetkých subjektov zapojených do implementácie PO 2021-2027. Cestovná mapa zároveň zohľadňuje hlavné odporúčania Európskej komisie uvedené v Správe o krajine 2019 a Správe o krajine 2020. Z tohto dôvodu sú opatrenia Cestovnej mapy zamerané na podstatné zjednodušenie implementačných štruktúr, zvýšený monitoring administratívnych kapacít, ich vzdelávanie a zefektívnenie vybraných implementačných procesov, vrátane verejného obstarávania.

Osobitná pozornosť sa venuje budovaniu a podpore regionálnych kapacít a regionálnych štruktúr a posilňovaniu kapacít na vykonávanie globálnych cieľov stratégie pre rovnosť, začlenenie a účasť Rómov prostredníctvom intervencií na rozvoj rómskych komunít, ktoré zahŕňajú tvorbu politik, komplexnú cieľnú pomoc a riadenie projektov.

Komplikované implementačné štruktúry boli významným obmedzujúcim faktorom úspešnej a efektívnej implementácie fondov EÚ v rámci PO 2014 - 2020. Slovenská republika v PO 2014 - 2020 implementuje 7 hlavných OP prostredníctvom 7 riadiacich orgánov a 27 sprostredkovateľských orgánov. Takto nastavená implementačná štruktúra s vysokým počtom implementačných subjektov má negatívny vplyv na celkový stav implementácie EŠIF v SR.

S cieľom podstatne zjednodušiť implementačnú štruktúru operačných programov a s tým súvisiaci súbor orgánov zabezpečujúcich ich koordináciu, riadenie a kontrolu schválila vláda SR dňa 27. mája 2020 uznesením vlády SR č. 329 " Návrhu na určenie orgánov zodpovedných za koordináciu, riadenie, kontrolu a audit Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Európskeho námorného a rybárskeho fondu, Fondu pre azyl a migráciu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja na riadenie hraníc a víza v programovom období 2021-2027". Tento strategický dokument vytvoril základný predpoklad pre zavedenie výrazne zjednodušenej implementačnej štruktúry, čo v praxi znamená **nahradenie 6 operačných programov jedným Programom Slovensko s jedným riadiacim orgánom** umiestneným na MIRRI SR, čím sa značná časť európskych fondov dostane pod jednu strechu, zjednotia sa pravidlá, metodika, koordinácia a riadenie.

V novom PO 2021 - 2027 bude v SR implementovaných **päť operačných programov**, pre ktoré bude MIRRI SR riadiacim orgánom pre **Program Slovensko, Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A SK-AT, Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A SK-CZ**; MPRV SR bude pôsobiť ako riadiaci orgán pre **OP Rybné hospodárstvo** a Bratislavský samosprávny kraj (BSK) bude riadiacim orgánom pre **OP INTERACT**.

3. novembra 2021, v záujme ďalšieho zjednodušenia a urýchlenia implementácie pre nové PO 2021 - 2027 **prijala vláda SR** uznesenie vlády SR č. 641/2021, ktorým schválila "Návrh na určenie subjektov, ktoré budú vykonávať úlohy pre Operačný program Slovensko". **Hlavným cieľom návrhu je vytvoriť efektívnu inštitucionálnu štruktúru implementačných orgánov so zníženým počtom sprostredkovateľských orgánov**. Vláda SR určila desať sprostredkovateľských orgánov (SO): Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Úrad vlády SR, Ministerstvo vnútra SR, Úrad pre verejné obstarávanie a Slovenská inovačná a energetická agentúra.

Tieto SO budú vykonávať vybrané úlohy v kompetencii riadiaceho orgánu (MIRRI SR), ktorý bude dohliadať nad úlohami SO a podpíše zmluvy o delegovaní výkonubraných úloh riadiaceho orgánu

sprostredkovateľským orgánom. Zmluvy medzi riadiacim orgánom a sprostredkovateľskými orgánmi budú uzatvorené najneskôr do 30. júna 2022.

Pretrvávajúce **veľké regionálne rozdiely** spôsobujú, že konvergencia medzi regiónmi postupuje pomaly. MIRRI SR sa rozhodlo obnoviť a posilniť kapacity miestnych a regionálnych orgánov. Na princípe partnerstva bol vytvorený nový implementačný mechanizmus integrovaných územných investícií (IÚI), ktorý má zabezpečiť **realizačné opatrenia pre investície v rámci viacerých prioritných osí** Programu Slovensko. Kľúčovým inštitucionálnym mechanizmom na stanovenie územných cieľov na regionálnej úrovni prostredníctvom investičnej územnej stratégie sú **Rady partnerstva (8)** a pre územia UMR sú to **Kooperačné rady (18 území UMR) - regionálne rady partnerstva**.

Rady partnerstva a Kooperačné rady budú vytvorené na princípe partnerstva, keďže sú zložené zo zástupcov územnej samosprávy, obcí, štátnej správy a sociálno-ekonomických partnerov.

Mechanizmus implementácie IÚI vytvárajú osobitné pracovné skupiny, v ktorých sú zástupcovia VÚC a ich zastrešujúceho združenia, zástupcovia jadrových miest UMR, zástupcovia Združenia miest a obcí a zástupcovia Únie miest.

Rady partnerstva budú zodpovedné najmä za tvorbu a schvaľovanie IÚS, schvaľovanie projektových zámerov, koordináciu realizácie IÚS, monitorovanie a hodnotenie realizácie IÚS. Kooperačné rady budú predstavovať kľúčový inštitucionálny mechanizmus pre 18 oblastí udržateľného mestského rozvoja (UMR).

MIRRI SR ako riadiaci orgán si plne uvedomuje skutočnosť, že pre mechanizmus implementácie IÚI sú kľúčové **regionálne administratívne kapacity**. Súčasné nástroje poskytujúce informácie a poradenstvo (napr. sieť informačno-poradenských centier) nie sú schopné uspokojiť rastúci dopyt po tomto type informácií, resp. rastúci počet žiadostí o pomoc priamo v regiónoch. Preto je potrebné riešiť otázku posilnenia aktivít MIRRI SR v území pri administrácii projektov¹, podpory administratívnych kapacít samospráv pri príprave a realizácii projektov, ako aj vytvorenia efektívneho mechanizmu podpory integrovaného regionálneho rozvoja v novom PO 2021-2027. S cieľom podporiť prípravu kvalitných projektov MIRRI SR v súčasnosti zriaďuje a podporuje tvorbu:

- Regionálnych centier MIRRI SR,
- technických sekretariátov Rád partnerstva,
- administratívnych kapacít jadrových miest UMR.

Vzhľadom na to, že boli vytvorené dva typy štruktúr územnej spolupráce, slúžia im dva typy administratívnych orgánov, ktoré poskytujú podporu pri implementácii regionálnych IÚI (**technický sekretariát**) alebo IÚI UMR (**administratívne kapacity UMR**). Technický sekretariát a administratívne kapacity UMR budú na začiatku predstavovať 70 - 80 zamestnancov. Presné počty sa spresnia po podrobnom opise procesov a potrebných kapacít v osobitnom dokumente pre systém overovania riadenia IÚI.

Žiadateľom a prijímateľom v území budú poskytovať pomoc a podporu najmä administratívne kapacity **technických sekretariátov Rád partnerstva**, ktoré budú neoddeliteľnou súčasťou vyšších územných celkov (ďalej aj "VÚC"). Ich zamestnanci budú štandardnými zamestnancami VÚC (postupne a na konci PO 2014 - 2020 bude možné využiť aj existujúce administratívne kapacity súčasných sprostredkovateľských orgánov Integrovaného regionálneho operačného programu v rámci regiónov). Hlavnou úlohou technických sekretariátov bude podpora prípravy a realizácie projektov/integrovaných projektových balíkov, ktoré schvaľuje Rada Partnerstva v rámci IÚS. Vznik technických sekretariátov bude metodicky riadiť MIRRI SR, ktoré plní funkciu riadiaceho orgánu pre Program Slovensko.

¹ Aj toto je jeden z dôvodov, prečo sa vláda SR vo svojom programe zaviazala "intenzívne zapojiť existujúce regionálne štruktúry (informačné a poradenské centrá) do poradenstva a prípravy projektov s cieľom eliminovať zapojenie poradenských firiem a s nimi aj nárast cien".

Regionálne centrá MIRRI SR, sú integrálnou súčasťou riadiaceho orgánu pôsobiaceho na území jednotlivých krajov (s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja) a ich hlavnou činnosťou bude posilnenie podpory potenciálnych žiadateľov pri príprave kvalitných projektov. Na podporu žiadateľov priamo v regiónoch budú od začiatku roka 2022 zriadené Regionálne centrá MIRRI SR ako detašované pracoviská riadiaceho orgánu pôsobiace v rámci jeho organizačnej štruktúry. Neznamená to teda vznik nových orgánov v území, ale len presun výkonu vybraných činností MIRRI SR z Bratislavy do územia. Regionálne centrá MIRRI SR nebudú pôsobiť ako sprostredkovateľské orgány Programu Slovensko, a preto ich zriadením nedôjde k navýšeniu navrhovanej implementačnej štruktúry v riadení Programu Slovensko pre PO 2021-2027.

Personál regionálnych centier sa stane súčasťou administratívnych kapacít MIRRI SR a bude financovaný z technickej pomoci Programu Slovensko. Ich hlavnou úlohou bude podpora žiadateľov prostredníctvom poskytovania informácií a poradenstva pri identifikácii možností podpory, pomoci pri práci s monitorovacím systémom a riešení problémov. Významnou súčasťou ich činnosti bude organizovanie informačných seminárov. Regionálne centrá budú tiež zodpovedné za získavanie informácií o rôznych nástrojoch podpory, ktoré je možné realizovať v konkrétnom regióne a území, a potenciálnym žiadateľom bude poskytovaná metodická pomoc.

Vzhľadom na skúsenosti a poznatky z PO 2014 - 2020 bude realizácia aktivít na podporu MRK v období PO 2021 - 2027 zabezpečovaná najmä prostredníctvom **samosstatnej prioritnej osi** v rámci Programu Slovensko. Aktivity v rámci špecifických cieľov ESF+ j) a ERDF iii) budú zamerané na podporu sociálno-ekonomickú integráciu marginalizovaných komunít. Zavedie sa nový prístup, ktorý bude kombinovať zdroje ESF+ aj ERDF. Komplexný prístup pri riešení zostávajúcich výziev vo vybraných lokalitách MRK bude spájať mäkké opatrenia a tvrdé investície definované v rómskej stratégii a jej akčných plánoch s cieľom dosiahnuť očakávané výsledky a ciele. Tieto intervencie sa budú realizovať mimo mechanizmu IÚS. S cieľom posilniť intervencie v MRK budú **činnosti v rámci špecifických cieľov ESF+ j) a EFRR iii) prepojené s činnosťami v rámci cieľov politiky 2, 3, 4 a 5**. Ide o podporu MRK v horizontálnych témach ostatných špecifických cieľov (napr. vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne veci, zdravie, pitná voda, odpady, miestne komunikácie atď.).

V PO 2021-2027 MIRRI SR predpokladá v tejto oblasti politiky výraznú preferenciu národných projektov/strategických projektov.

Úrad vlády SR (ÚV SR) plní úlohu sprostredkovateľského orgánu pre intervencie EFRR a ESF+. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako poradný orgán vlády SR, ako aj vecný koordinátor agendy MRK úzko spolupracuje so všetkými SO. Prístup zhora nadol, ak je to relevantné, sa bude uplatňovať v úzkej spolupráci s regionálnymi a miestnymi aktérmi. **Komisiu pre inklúziu MRK pri MV Programu Slovensko bude riadiť (koordinovať) Úrad vlády SR ako SO spolu so Splnomocnencom pre rómske komunity (ÚSVRK)**. Členmi komisie by boli ÚV SR, ÚSVRK, zástupcovia samospráv (Vyšších územných celkov (VÚC)/miest/obcí), zástupcovia relevantných SO (MŽP SR, MDV SR, MPSVR SR, MŠVVaŠ SR, MZ SR), riadiaceho orgánu (MIRRI SR) a zástupcovia ďalších relevantných partnerov (napr. MVO pôsobiacich v oblasti MRK). V PO 2021 - 2027 bude výrazne posilnený personál Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity. Kľúčovým cieľom je posilnenie kontaktov s obcami v teréne, ktoré budú pridelené regionálnym centrámi MIRRI SR ako manažéri tzv. front office, ktorí sa budú zaoberať žiadateľmi, prijímateľmi a všetkými zainteresovanými stranami v regiónoch. Ich úlohou bude tvorba politiky pre MRK a tiež ich príspevok bude podstatný pre prípravu obsahu výziev a národných projektov. Budú pokrývať aj Bratislavský kraj. Predpokladaný počet administratívnych kapacít pre komplexnú podporu MRK v PO 2021-2027 prostredníctvom Programu Slovensko bude predstavovať 103, čo znamená, že počet AK má byť posilnený o cca 30 %.

Dôležitou oblasťou, ktorej je potrebné venovať pozornosť aj v PO 2021-2027, je posilnenie administratívnych **kapacít sociálno-ekonomických partnerov** zapojených do tvorby politik, prípravy

konkrétnych opatrení a implementačných procesov. Sociálno-ekonomickí partneri budú neoddeliteľnou súčasťou implementácie a monitorovania implementácie fondov EÚ v SR. Bola vytvorená pracovná skupina pre partnerstvo, ktorá pripravila príslušné kapitoly v Partnerskej dohode a v Programe Slovensko s cieľom zohľadniť princípy partnerstva stanovením hlavných cieľov SR v novom programovom období. Po zriadení a sfunkčnení Monitorovacieho výboru pre Program Slovensko budú kapacity sociálno-ekonomických partnerov zapojené aj do pracovných skupín zriadených pri Monitorovacom výbore pre jednotlivé ciele politiky, a teda tieto kapacity budú priamo zapojené do procesu implementácie Programu Slovensko.

Princíp partnerstva sa v plnej miere uplatnil aj pri príprave systému riadenia spolupráce a partnerstva so zástupcami občianskej spoločnosti, ktorého hlavné princípy boli dohodnuté v roku 2021 na úrovni MIRRI SR a Úradu splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť. Podpora administratívnych kapacít občianskej spoločnosti bude zabezpečená aj umožnením využitia prostriedkov technickej pomoci a prostriedkov z vybraných špecifických cieľov. Princíp partnerstva je zabezpečený aj aktívnym zapojením partnerov do implementácie politiky na viacerých úrovniach:

- a) pri príprave strategických rámcov (právnych predpisov, stratégií) a pri ich monitorovaní a pri preskúmaní - najmä prostredníctvom účasti v rôznych pracovných skupinách,
- b) pri riadení a monitorovaní operačného programu - prostredníctvom účasti v MV,
- c) pri schvaľovaní podporovaných operácií - prostredníctvom účasti v komisiách zriadených v rámci MV,
- d) pri príprave podporovaných operácií - prostredníctvom účasti na okrúhlych stoloch alebo v pracovných skupinách.

Podpora budovania kapacít sociálnych partnerov sa bude poskytovať predbežne vo výške 0,67 % z alokácie ESF+ v rámci aktivity ŠC ESF+ b) - Rozširovanie a rozvoj kapacít sociálnych partnerov na zabezpečenie sociálneho dialógu na národnej a európskej úrovni. Okrem toho budú kapacity organizácií občianskej spoločnosti podporované aj prostredníctvom podpory projektových pracovníkov v projektoch podporovaných v rámci špecifických cieľov ESF+.

MIRRI SR ako riadiaci orgán si plne uvedomuje potrebu **otvoreného sociálneho dialógu**, a preto bude naďalej spolupracovať a komunikovať s partnermi tak, aby bolo možné identifikovať ďalšie oblasti podpory administratívnych kapacít v priebehu implementácie Programu Slovensko v závislosti od aktuálnej potreby. Tieto otázky bude pozorne sledovať špeciálna pracovná skupina, ktorá bude vytvorená na monitorovanie plnenia opatrení Cestovnej mapy.

Z vyššie uvedených dôvodov je nevyhnutné vytvoriť predpoklady pre zjednodušenie a zefektívnenie **implementačných procesov** v rámci Programu Slovensko. Jednou z výrazne problematických oblastí implementácie fondov EÚ v súčasnom programovom období bol **proces verejného obstarávania** a jeho kontrola. Súčasný systém kontrol spôsobuje pomerne veľké oneskorenie implementácie fondov EÚ v SR. Zároveň v mnohých prípadoch predstavoval výrazné prekážky pre žiadateľov, prijímateľov a v neposlednom rade aj pre riadiace a sprostredkovateľské orgány. Tieto prekážky by sa mali odstrániť prijatím novely zákona o verejnom obstarávaní, novely zákona o finančnej kontrole a audite a najmä nového zákona o príspevku z fondov EÚ. Všetky tieto národné zákony vytvoria predpoklady pre zapojenie Úradu pre verejné obstarávanie ako sprostredkovateľského orgánu Programu Slovensko. Významným krokom pre zapojenie **Úradu pre verejné obstarávanie ako sprostredkovateľského orgánu** bolo schválenie uznesenia vlády SR č. 641/2021 dňa 3. novembra 2021, ktorým vláda SR už rozhodla o určení subjektov, ktoré budú plniť úlohy sprostredkovateľských orgánov pre Program Slovensko. Model zapojenia Úradu pre verejné obstarávanie do systému riadenia fondov EÚ predpokladá, že sa zjednoduší celý systém riadenia a kontroly v oblasti verejného obstarávania. Tým,

že kontroly verejného obstarávania bude vykonávať len jeden orgán, mala by sa odstrániť duplicita kontrol, odstrániť rôzne závery z jednotlivých kontrol a tiež by sa mohlo efektívnejšie plánovať využitie administratívnych kapacít na kontrolu verejného obstarávania. Očakáva sa, že sa výrazne skrátí výkon kontrol, zrýchli sa proces uzatvárania zmlúv a čerpania prostriedkov EÚ a prehodnotí sa počet kapacít.

Ďalšou oblasťou, v ktorej je dôležité posilniť administratívne kapacity, je **výskum a vývoj**. V súvislosti so skúsenosťami z predchádzajúcich PO je nevyhnutné posilniť spoluprácu medzi vedeckými inštitúciami a podnikmi. K posilneniu administratívnych kapacít v oblasti výskumu, vývoja a inovácií prispeje aj vládou SR schválená Aktualizovaná Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR na roky 2021 - 2027.

Všetky jednotlivé opatrenia zamerané na posilnenie budovania administratívnych kapacít v PO 2021 - 2027 sú uvedené v Cestovnej mape. Každé opatrenie obsahuje konkrétne ukazovatele a časový harmonogram realizácie. Na dohľad nad plnením opatrení Cestovnej mapy bude zriadená pracovná skupina pod vedením MIRRI SR so zapojením sociálno-ekonomických partnerov a relevantných zástupcov implementačných štruktúr. Výstupy z monitorovania tejto pracovnej skupiny budú pravidelne predkladané Monitorovaciemu výboru Programu Slovensko. Na základe posúdenia vývoja implementácie a aktuálnych potrieb jednotlivých partnerov môžu byť prijaté aj nové opatrenia na podporu budovania administratívnych kapacít partnerov na národnej a regionálnej úrovni.